

Miloš
Habrnál

Procházky Frýdkem-Místkem

nastole

Procházky Frýdkem-Místkem

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihynastole.cz
www.albatrosmedia.cz

Miloš Habrnál
Procházky Frýdkem-Místkem – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Procházky Frýdkem-Místkem

© Miloš Habrnál, 2026

ISBN tištěné verze 978-80-7448-787-3

ISBN e-knihy 978-80-7448-808-5 (1. zveřejnění, 2026) (ePDF)

Procházky Frýdkem-Místkem

Miloš Habrnál

Obsah

V zámku a podzámčí	10
S poutníky k Panně Marii	32
Tovární čtvrť	44
Od soudu na popraviště	62
Na šichtu do Lipiny	76
Podél vody	88
Místek očima Vincence Procházky	102
Všichni do zbraně, palte!!!	124
Po stopách Jaro Čermáka a bratří Šlapetů	140
Vzestup a pád rodiny Elzerů	162

Slovo autora

Procházky Frýdkem-Místkem se někomu mohou zdát pošetilé. Kam jít, když na vás ze všech stran vykukují panelové domy? Město těžce postihlo budovatelské nadšení v období let 1960–1980 a způsobené škody jsou bohužel nevratné. Funkcionáři se v padesátých letech minulého století rozhodli udělat z Frýdku-Místku ukázkové socialistické zázemí pro rodiny pracovníků hutních kombinátů i nových černouhelných dolů, jejichž otevření se připravovalo v blízkém okolí. Snaha nacpat do městečka v podhůří Beskyd až 100 000 lidí zcela změnila jeho tvář. Většina po staletí rostoucích čtvrtí byla srovnána se zemí. Zmizela původní síť ulic i uliček a čtyřproudé komunikace rozťaly obydlený prostor na několik částí. Stanovený cíl se naštěstí nepodařilo naplnit a bourání zbytku historických částí se zastavilo. Město kruté zmrzačení přežilo a stále dýchá. A ještě má co nabídnout.

Podíváme se spolu na místa, kudy možná chodíte denně, ale máte zavřené oči. Objevíte zákoutí, o kterých jste neměli ani tušení. Poznáte dnešní podobu města a ukážu vám také tu, kterou viděli naši předkové. Není to úplně jednoduché, slezský Frýdek a moravský Místek se po staletí vyvíjely zcela odlišně a k jejich administrativnímu spojení došlo až v roce 1943. Stále však máme dvě ústřední náměstí, dvě hlavní třídy, dvě radniční budovy. Veškeré snahy vytvořit nové společné centrum byly sice chvályhodné, leč marné. Proto jsou procházky rozděleny mezi obě městské části samostatně. Začneme na kopci ve Frýdku a pak sestoupíme do Místku. Připomeneme si také zaniklou židovskou i německou komunitu a některé osobnosti, které se z našeho vědomí již vytratily.

Pokud se vám některá trasa bude zdát příliš náročná, klidně si ji rozdělte. Vždy jsou poblíž nějaké autobusové zastávky. Ale abych vás nestrašil, sám jsem všechny procházky absolvoval mnohokrát. A to chodím o holi a na záda mi dýchá sedmdesátka.

Hlavně nespěchejte a nedívejte se na hodinky. Občas se zastavte a naslouchejte okolí i sobě. Budete-li mít pocit, že vás láká blízká lavička, usedněte, dívejte se a přemýšlejte. Protože jedině tak uslyšíte hlas města. A pokud mu porozumíte, stanete se jeho součástí.

Miloš Habrnál

01

V zámku a podzámčí

Začátek: Zámecké náměstí

Konec: Radniční ulice

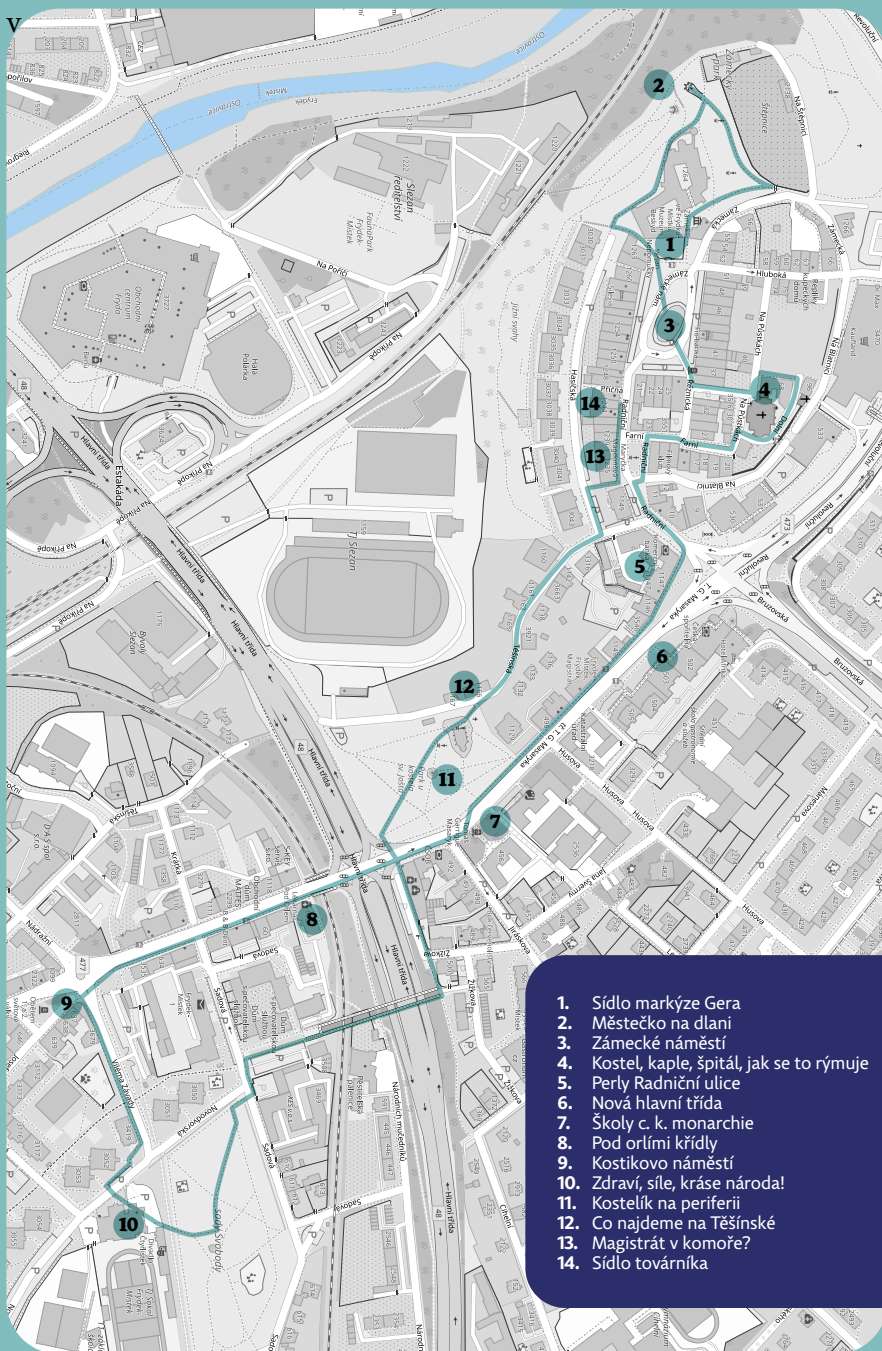
Délka: 3,5 km

Čas: 80 minut

Převýšení: 35 m stoupání • 47 m klesání

S kočárkem: ano

První procházka nás zavede do nejstarších frýdeckých zákoutí. Vydáme se po kupeckých cestách, kudy drkotaly formanské vozy, i výstavních třídách, které rozezníval Radeckého marš. Uvidíme paláce měšťanů i domky dělného lidu. Historické jádro Frýdku bohužel brutálně osekala panelová výstavba, a jak uvidíme za chvíli, mohlo být daleko hůř.

1. Sídlo markýze Gera
2. Městečko na dlani
3. Zámecké náměstí
4. Kostel, kaple, špitál, jak se to rýmuje
5. Perly Radniční ulice
6. Nová hlavní třída
7. Školy c. k. monarchie
8. Pod orlími křídly
9. Kostikovo náměstí
10. Zdraví, síle, krásné národa!
11. Kostelík na periferii
12. Co najdeme na Těšínské
13. Magistrát v komoře?
14. Sídlo továrníka

Počátky Frýdku sahají přibližně do třicátých let 14. století. Předchůdcem města byla **ves Jamnice**, jejíž pravděpodobnou lokalitu si za chvíli ukážeme. Přibližně ve třicátých letech 14. století se přemístila k fortifikaci nad ohbím řeky Ostravice. Ze staroněmeckého označení pevnůstky spojujícího výrazy *vriden* (chránit) a *Ecke* (roh) se postupně vyvinul název městečka **Friedeck**, Frýdek.

Sídlo markýze Gera

Frýdecký zámek stojí na základech hradu, který nechal postavit kníže **Kazimír z rodu Piastovců** na počátku 14. století k ochraně kupecké cesty vedoucí z Moravy do Slezska. Postupně přecházel do rukou třeba Jana z Pernštejna či slezských Oppersdorfů a měnil svou podobu. Poslední majitel, habsburský arcivévoda Bedřich, ve Frýdku nežil. A právě jemu nasadil Petr Bezruč ve svých básních psí hlavu germánského válečníka z 10. století **Gera**. Básník naznačoval, že arcivévoda byl stejný, ne-li horší ničema. Po vzniku ČSR byl majetek Habsburků zkonfiskován a zámecké kanceláře využívaly civilní i vojenské úřady. Sídlem Muzea Beskyd se stal v roce 1960. V jeho prostorách můžete navštívit kromě stálé expozice různé výstavy a množství kulturních i vzdělávacích akcí. Na náměstí před bránou stojí **socha sv. Jana Nepomuckého** z roku 1727 a rodový znak patří Pražmům z Bílkova.

Do prostor zámku vstoupíme hlavní bránou, zdobenou **erby Jiřího III. z Oppersdorfu** a jeho manželky. První nádvoří je obestavěno budovami ze 17. století. Sloužily jako kanceláře i byty panských úředníků a správců. Nad vstupem do vlastního zámku se tyčí věž z 16. století. Dnešní podobu získala o 200 let později. Prohlídku vnitřních prostor vynecháme a zamíříme do zámeckého parku, založeného v 19. století.

Hned na začátku uvidíme zřejmě nejstarší strom ve městě, vlastně jeho ořezané a nemocné torzo. Je to **jasan ztepilý** a pamatuje dobu panování císaře Ferdinanda I. Dobrotivého. Poznáte ho snadno podle obvodu kmene dosahujícího šesti metrů. V seznamu památných dřevin však zapsán není. Na opačné straně stojí **socha sv. Josefa Pěstouna** z roku 1772, která sem byla přemístěna z Hluboké ulice. Zídka s plotem na místě původní hradby odděluje od parku ovocnou zahradu. Kdysi zaujímal podstatně větší plochu, a proto se severnímu svahu dodnes říká **Štěpnice**. Celé údolí bylo na počátku sedmdesátých let 20. století zavezeno stavebním odpadem až do výše 12 metrů. Tam, kde bublal potůček Blatnice, sviští auta po asfaltu nové Revoluční ulice. Revitalizace navážky podle projektu ateliéru FLORART v období 2002–2004 proměnila zpustlé rumiště v nádherný park **Pod Zámkem**. Podél

Frýdecký zámek

oplocení se vydáme k vyhlídce. Severní část zámku se na nás dívá okny Zlatého salonku a Rytířského sálu, zdobeného malbami 35 erbů. Sousední budovu zabírala velká kuchyně se sklady a spížemi. Vysunutý **gloriet** neboli zahradní pavilonek, přístupný po mostě, sloužil panstvu k odpočinku. Zřejmě stojí na základech hradní věže, avšak znatelně se naklání. Před ním je malá kruhová ledovna pro zámeckou kuchyni, často zaměňovaná za studnu, či dokonce hladomornu. A podívejte se také vpravo na **sochu sv. Floriána** z roku 1730, která kdysi hlídala Revoluční ulici.

Městečko na dlani

Zámecká vyhlídka pochází z roku 1965 a můžeme si z ní prohlédnout panoráma Místku, Palkovické hůrky i Beskydy. Nejlépe v období vegetačního klidu. Místečané své sousedy rádi škádlili otázkou, co je ve Frýdku nejhezčí. A sami odpovídali – no přece vyhlídka na Místek! Ale dříve nešlo jen o atrakci. Stávala zde mohutná hradní bašta, která ovládala středověkou obchodní cestu. Vidíme ji ve svahu přímo pod sebou. Pokud máte kočárek, vraťte se na náměstí, za chvíli jsme u vás.

Dále půjdeme podél hradební zdi. Podkovovitá **kaple sv. Barbory** se těšila velké úctě, neboť od 1. srpna 1687 ukrývala relikviář s **ostatky sv. Severiny**, patronky Frýdku. Za kaplí vidíme strážní věž na krakorcích. Okolní park se vyloupil ze zdivočelého porostu v roce 2011. V místě, kde cestička zahýbá doprava podél předního zámku, vykukuje roh nejstaršího paláce. Vyjdeme u nové Hasičské ulice, a než se vrátíme na náměstí, dobře si prohlédněte moderní domy na pravé straně. Proč? To za chvíli zjistíte. Před vstupem na náměstí je u nároží zámku vidět zbytek městské hradby.

Kašna je složena z částí různého stáří

Zámecké náměstí

Náměstí patří k nejstarším částem města, avšak podoba většiny domů pochází až ze druhé poloviny 19. století. Příliš často tady mával křídly červený kohout a poslední plošný požár vypukl 13. dubna 1848 v Radniční ulici v dnešním čp. 1239. Plameny spálily 72 domů, radnici i kostel. Kašna, sloužící od 16. století jako zdroj pitné a požární vody, nemohla pochopitelně nic zachránit. Ta dnešní osmiboká je z roku 1890 a starší podstavec litinové **sochy sv. Floriána** nese leto-počet 1863. Kolem kašny je zbytek dlažby z říčních kamenů. Ještě v 18. století mělo náměstí jinou dominantu. Nedaleko vodní nádržky se tyčila **kaple Zvěstování**

Panny Marie, kterou od roku 1649 spravovalo růžencové bratrstvo. O půlstoletí později svým vzhledem i výbavou konkurovala kostelům. Byla zbořena za vlády Josefa II. Zachovaly se dva obrazy, přemístěné do kostela Navštívení Panny Marie, a kamenná deska s latinským nápisem připomínajícím její založení hrabětem Jiřím z Oppersdorfu v roce 1644. Pacholci ji použili na opravu dlažby v sýpce panského velkostatku nedaleko baziliky. V roce 1920 způsobil její nález senzaci a dnes ji můžeme vidět v zámku u vstupu na druhé nádvoří.

Přelétněte očima historické domy s obnovenými fasádami a pak je na chvíli zavřete. Představte si na jejich místě budovy z Hasičské ulice. Ne, to není vtip, tak mělo náměstí skutečně vypadat a zabránila tomu jen aktivizace občanů několik let před listopadem 1989.

Nejprve si prohlédneme jižní stranu. Dům čp. 1282, u kterého jsme vyšli, je bývalá zámecká restaurace. Arcivévoda Bedřich pro ni obdržel hostinskou koncesi v roce 1903. Za první republiky ji provozovali manželé Drbalovi pod názvem **Dancing**, později Tabarin. **Hotel a caffè Silesia** fungovaly již za Rakouska-Uherska a sídlily v renesančním domě ze druhé poloviny 16. století. Na konci 19. století nesl podnik název U Zeleného stromu a scházela se v něm Občanská beseda. V roce 1931 lákala restaurace hosty na půllitr 12° plzeňského piva za 2,40 Kč a guláš za 5 Kč. A také na dámskou kapelu, jako ve filmu Někdo to rád horké. Po válce sloužila Silesia jako ubytovna dělníků Slezských textilních závodů a v roce 1958 byl hotel zrušen. Po rekonstrukci v roce 2002 je opět v provozu.

Něco navíc

Restaurace Dancing pružně zareagovala na společenské uvolnění v období pražského jara 1968 a hosté v sále mohli zhlédnout první striptýzové vystoupení ve městě. Když krátce po jeho ohlášení zhasla všechna světla, začalo zvědavé publikum tleskat. Jenže se jednalo o výpadek proudu a program musel být zrušen.

Věnujme pozornost zachovalým dřevěným výlohám sousedních obchodů. Třeba v domě čp. 1256 vedle turistického informačního centra. Krásná řezbářská práce, že? A povšimněte si vstupních domovních dveří. Vidíte ty dvě lví hlavy? U obchodu se sýry čp. 1250 zkuste najít červený výrobní štítek významného stolaře **Karla Langa**, není to příliš obtížné. A víte, že sousední cukrárnu otevřel 1. ledna 1919 Josef Bartoň? Dům fungoval v období 1545–1630 jako radnice, ovšem jeho tehdejší podobu neznáme.

Purkmistr Ondřej Esler s konšely se poté přesunuli do honosného paláce na rohu náměstí, který sloužil jako radnice až do poloviny 19. století. Pak uvolněné kanceláře připadly okresnímu soudu a později poštovnímu úřadu. Zchátralá budova byla nakonec zbořena a v roce 1939 ji nahradil obchodní dům **firmy Baťa** s dnešním čp. 21. Rozhodnutí o demolici vzbudilo vášně, rozhodl však špatný stav objektu a komplikace s dopravou. Dům totiž zasahoval do Radniční ulice a jízdní dráha měla šířku pouze 4,9 m!

Na nároží s Řeznickou ulicí stojí renesanční **palác U Erbu** purkmistra **Samuela Wolfa z Března** z roku 1660. Zdobí jej válcová věž a v přízemí jsou dodnes viditelné zbytky renesančního podloubí. Podle pověsti měla ze sklepení vést podzemní chodba do zámku a je pravda, že na přelomu 19. a 20. století se formanské vozy před domem několikrát propadly. Restaurace v domě není odnepaměti, ale teprve od roku 1978.

V pořadí druhý dům, čp. 37, na severovýchodní straně náměstí má zelenou fasádu. Vidíte na štítu propletená písmena S, H, L? Připomínají majitele **Leopolda Hupperta**, na jehož přání rekonstruoval dům do soudobé podoby v roce 1898 stavitel Carl Friedrich. Ve dvacátých letech minulého století se novým vlastníkem stal židovský obchodník **Sigmund Demner**, který měl v přízemí obchod s koloniálním zbožím. Celá rodina skončila za okupace v Terezíně, odkud Sigmund s manželkou Annou zamířili do Osvětimi. V pondělí 10. dubna 1944 se proměnili v hrst popela a klubko dýmu. Když skloníte hlavu, spatříte v dlažbě chodníku dvojici kamenů zmizelých s jejich jmény. A když jsme vzpomenuli Leopolda Hupperta, jeho syn Julius s manželkou Annou bydleli v čp. 25, kolem něhož jsme před chvílí prošli. Jejich životy vyhasly v Treblince v roce 1942. Také jejich stolpersteiny uvidíte na chodníku.

Pokračujeme směrem k zámku a zastavíme se před čp. 41. Fasádu ze žlutých obkládaček z doby kolem roku 1900 nelze přehlédnout. Iniciály na štítu patří tentokrát obchodníku **Rudolfu Žaarovi**, který zde měl prodejnu s textilním a módním zbožím. Pamětní deska na průčelí je velmi zajímavá. Připomíná **Rudolfa Niemtschika**, profesora Vysokého učení technického ve Vídni, který zde spatřil 28. dubna 1831 světlo světa. Upřímně řečeno, osobnost profesora již odvál čas. Ale to, že plaketa s textem v německém jazyce přežila události roku 1918 i 1945, lze považovat téměř za zázrak. V domě se narodil také Rudolfův mladší bratr **Ludwig Niemtschik**, skvělý fotograf, jehož nejstarší snímky nesou datum 1866.

U vstupního portálu sousedního domu si můžeme chvilku lámat hlavu nad významem domovního znamení, které tam nechal vytesal obchodník Alois Mitzely, a pak se přesunout k **penzionu Pod Kašnou**, který byl otevřen v roce 1999.

Domy na severní straně náměstí

Výklenek se soškou Madony s Jezulátkem připomíná, že zde Ondřej Janovský provozoval od roku 1843 nejstarší frýdeckou **lékárnu U Marie Pomocné**. Založil ji **Valentin Mierka** již v roce 1791 o několik domů dále a posledním majitelem byl Vilém Meixner. Po znárodnění tu byla provozována do roku 1967. Nakonec ještě rozklíčujeme značky na vstupním portálu rohového domu čp. 51. Iniciály připomínají majitele **Franze Žaara**, letopočet 1871 datum přestavby a 18 je tehdejší popisné číslo. Mimochodem, právě tady lékárna Valentina Mierky kdysi začínala. Kousek se vrátíme a ulicí Karolíny Světlé, dříve Kostelní, náměstí opustíme.

Kostel, kaple, špitál, jak se to rýmuje

Mohutná věž nejstaršího frýdeckého **kostela sv. Jana Křtitele** vznikla v období 1604–1650. Na první pohled je patrné, že je přímo nasáklá historií města. A také poznamenána ničivými požáry v letech 1688, 1702 a 1848. Kostel existoval již v polovině 14. století, samozřejmě v menším provedení. Postupně byl rozšířen o chrámovou loď s několika kaplemi. Po tragickém požáru 12. dubna 1688 z něj zůstaly jen obvodové zdi. Díky nezměrné obětavosti se podařilo svatostánek obnovit a to se opakovalo ještě několikrát. Dnešní podoba chrámu pochází z konce